

פרשת חוקת

אוהב שלום ורודף שלום

כתוב בפרשה על פטירתו של אהרן הכהן: "ויבכו אותו כל בית ישראל" שכל עם ישראל השתתפו בקבורתו כיון שהיה אוהב על הכל והרבה שלום בעולם.

פרקי דרבי אליעזר פרק יז: למשה לא גמלו חסד אלא האנשים לבד, שנאמר [דברים לד, ח] ויבכו בני ישראל את משה. לאהרן גמלו האנשים חסד, שנאמר [במדבר כ, כט] ויבכו את אהרן שלשים יום וגו'. למה, (שהיה) (ט) אוהב שלום ורודף שלום, ועובר במחנה ישראל בכל יום ונותן שלום בין איש לאיש ובין איש לרעהו, ולפיכך גמלו לו חסד כל ישראל. **כפי שכתוב בפרקי אבות פ"א:** הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרב לתורה

מובא באבות דרבי נתן: הוי מתלמידיו של אהרן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום. כיצד? הרי שהיו שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, היה הולך אהרן ויושב אצל אחד מהם, ואומר לו: ראיתי את חברך פלוגי, שהוא אוכל את לבו ובוכה בדמעות שלוש ואומר "אוי לי שפך אֶמְרתי לחברי, היאך אֶשָּׂא את עיני למולו ואֶרְאֶהוּ, בשתי וגם נקלמתי ממנו שאני הוא שחטאתי לו". ויושב אהרן ומדבר על לבו, עד שמסיר את השנאה מלבו. לאחר מכן הולך אהרן ויושב אצל השני, ומדבר על לבו כפי שדבר עם האדם הראשון, עד שמסיר את השנאה מלבו. באחד הקמים, היו נכששים שני החברים זה עם זה, והיו מתחבקים ומתנשקים זה עם זה, ועושים שלום ביניהם. שמע על בעל ואשתו שעשו מריבה, הולך אצל הבעל ואומר לו: בשביל שאני שומע שנתגרת עם אשתך, אם אתה מגרש אותה, ספק תמצא כמותה, ספק לא תמצא כמותה; ועוד, אם אתה מוצא ומתנצצת עמה ולבסוף תגרשה, האשה השנייה בוויכוח הראשון תחלת דבריה אומרת לך: קד עשית לאותה אשה ראשונה

כתוב במסכת כלה פרק ג הלכה א: שמונים אֶלֶף בחורים קרואים בשם אהרן יצאו אחרי מותו. שכיון שהחזיר בין בעל לאשה קרא לבן אהרן כיון שבזכותו נולד בן זה וכן ראוי להתנהג בדרכי אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום.

כתוב במסכת ברכות (יז, א): מרגלא בפומיה דאבאי: לעולם יהא אדם ערים בקרבה ובמענה רך, משיב חמה ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו, ואפילו עם גוי בשוק, כדי שיהא אוהב למעלה ונחמד למטה ומקבל על הגריות. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום בעולם, ואפילו גוי בשוק

ב"ספר חרדים" (פרק ח) כתב, שאומנותו של אהרן הכהן הייתה להתבטל מתלמידיו כדי ללכת לשלום שלום במקומו, והיה רודף שלום גם במקומות אחרים כשהיה שומע שיש מחלוקת. במסכת כלה רבתי פי"ג. ממה הפירוש רודף שלום, כמו שכתוב בקש שלום ורדפהו, ומסבירה המסכתא שבכל המצוות אין אדם מחויב אלא אם כן באה לידו, כמו שכתוב "כי תפגע שור אויבך", כי תראה חמור שונאך, כי תבנה בית חדש, [פירוש המילה "כיו" בפסוקים לעיל הוא אם] אבל שלום בכל מקום, בקש שלום ורדפהו. [צריך לרדוף אחריו ולהשיגו] במסכת כלה רבתי פי"ג ה"א מובא "כל הרודף שלום, אין תפלתו חוזרת ריקם"

אמר בר קפרא גדול השלום שכן מצינו שדברה תורה לשון בדאי [שקר] כדי להטיל שלום בין אברהם לשרה, שנאמר ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן, ולבסוף כתיב ואני זקנתי. וכן נפסק להלכה שמותר לשקר מפני דרכי שלום

האלשיך הקדוש (בויקרא פ"י) שואל מדוע כתוב הוי מתלמידיו של אהרן היה צריך לומר הוי כאהרן הכהן למה כתלמידיו וכן מספיק היה לומר במקום אוהב שלום ורודף שלום רק אוהב ורודף שלום? עונה האלשיך שהתנא בא לומר לנו שאי אפשר להיות כמו אהרן אבל לפחות נהיה בבחינת תלמידיו של אהרן וללמוד ממעשה אהרן ולהשתדל מאד להדבק בדרכיו כמה **שירת ע"כ** וכן התנא בא להשמיענו להיות אוהב ורודף שלום עד כמה שהוא יכול לכן התנא הדגיש פעמיים שלום.

מסופר על הרב רבי יוסף סאראגוסי בצפת רבו של הרב רבי דוד בן זמרא (הרדב"ז), שהיה משיים שלום תמיד בין אדם לחברו ובין איש לאשתו אפילו בין הגוים, וזכה לקרוא את אלהיו. ובמקום שראוהו לקרוב לציון התנא רבי יהודה בר אלעאי שם חצב לו קבר. **ספר הגאון רבי מאיר מאזוז** על הגאון רבי חיים בלעיש זצ"ל שהיה אב בית הדין בתיגיס, ופעם בא לפניו איש אחד שרצה לגרש את אשתו, בגלל שאשתו אינה יודעת לנקות ולסדר את הבית, והיא מפגרת ובלגניסטיט גדולה, ולכן רוצה להתגרש ממנה. הרב הזמין אותו שיבא אליו מחור לביתו בשעה

1:00 בצהריים, והוא יכין לו את הגט. הלך הרב לביתו, ובקש מאשתו הרבנית שתבלין את הבית לפני שיבוא אותו האיש לקבל גט. עשתה הרבנית כדבריו, והפקה את הבית לסדום ועמורה ולתוהו ובהו. הנעלים היו על השלחן והפרות והירקות היו מפזרים בשלול, והבגדים במטבח נכו. למחרת בשעה 1.00 הגיע אותו האיש לבית הרב עם אשתו כדי לגרשה. והנה כשעכסו לבית הרב, עמד האיש משתאה ומשתומם לגדל החרבן והפולגן שיש בביתו של הרב. ואז פנה לאשתו ואמר לה: אם שורר קצה בלגן בביתו של הרב, הרי אצלנו כ בנית הרבה יותר טוב, ואם כן, בואי ונחזר הביתה... רואים ממעשה זה כיצד הרב ואשתו השפילו וביזו עצמם כדי להרבות שלום

וכן היה מעשה שהרב מרדכי אליהו אמר למוכרת בית הדין שיכנס אדם לדיון תזריקי עלי עגבניות ופירות, כשהגיע אותו אדם לדיון בבית הדין המזכירה באה עם סל וצועקת וזורקת את הירקות על הרב, כאלו הוא בעלה ואומרת לו תראה איזה סחורה גרועה קנית כשראה האדם המעוניין להתגרש מאשתו את יחסה של "אשתו של הרב" אליו אמר אם כך מצבי הרבה יותר טוב וביטל את הגירושין מיד לאחר המעשה ביקשה המזכירה סליחה שביישה את הרב **רואים ממעשים** אלו כי גדולי ישראל ביזו עצמם כדי להשכין שלום שלא נוגע אליהם קל וחומר שלום שנוגע אליו שירבה שלום וירדוף אחריו. צריך להיזהר שלא להיות מאלו שלא רק שאינם משכנים שלום אלא מרכלים על הבעל או על האשה וגורמים פירוד והרס לבית. צריך להזהר תמיד לשבח את כל אדם בפני חברו תמיד לומר דברים טובים על השני ולהעלים עין מדברים שליליים.

מספרים על הרב הגאון רבי מרדכי לבטון זצ"ל שהיה הרב הראשי בחבל שבסוריה, שפעם אחת רצה איש אחד לגרש את אשתו, ולכן נגש אל הרב ואמר לו שברצוני להתגרש. אמר לו הרב: חזור מחר עם אשתך, ואסדר לך גט. שיצא האיש מבית הרב, אמר הרב לשמוע: מחר כשביא האיש הזה עם אשתו, תבוא ותלחש באוזני איזה משהו, ואני אכעס ואצעק עליך, ואתה תראה את עצמך כאלו נעלבת ותברח מחר מבלי להשיב על פעסי. ואכן למחרת באו האיש ואשתו לפני הרב. הרב צוה על הסופר שיכתב את הגט, וביגותם בא השמש, והחל ללחש משהו באוזני הרב. הרב פסס מאד וצחק על השמש, והשמש יצא מהמקום בבהלה רבה. שאל האיש את הרב: מדוע כבוד הרב פסס וצחק על השמש בצורה כזו? אמר לו הרב: האיש הזה עבר כל גבול, הוא לא מתבייש, עוד לפני שאשתך קבלה את הגט, הוא בקש ממני שאצור לו כתיבת הגט, כי הוא רוצה להתחנן אותה... כששמע האיש את דברי הרב, התחרט על שבקש לגרש את אשתו, ובקש מהרב להפסיק לכתב את הגט...

מעשה בזמנינו, באדם מסוים מבני ברק שהיה לו חנות לספרי קודש ותשמישי קדושה. והנה כמה שבעות לפני תחילת הלימודים שאלו אותו הילדים וההורים אם הוא מוכר ספרי לימוד לבית הספר, ילקוטים ומחברות וכל שאר הפריטים, והוא ענה בשלילה. אבל כיוון שהוא ראה שהשאלות בעניין גוברות מיום ליום, חשב שאולי כדאי לו למכור את הצידו הנ"ל. אלא שנזכר שיש עוד אדם שמוכר ציוד לבית הספר, והלך לשאול אותו אם הוא מסכים. אותו האיש אמר לו 'תמכור, אין שום בעיה. הנה הטל' של הסוכן הראשי. האיש החל למכור בכמויות אדירות, ואילו השני כמעט ולא מצליח למכור. ויהי ביום השלישי, בהיות האיש השני כואב ועצוב, סגר את חנותו והלך אל המוכר הראשון. והנה הוא רואה המון קונים עומדים שם. מיד לקחו בידו לרב גדול ואמר לו 'אני רוצה שתבוא לדין תורה'.

הלכו לרב, ואותו מוכר שפעילותו הצטמצמה התחיל לצעוק עליו שהוא גנב לו את הפרנסה. 'הוא שאל אותי ליד הקונים האם אכפת לי שיביא ציוד דומה', אמר לרב, 'ומהבושה הייתי חייב להגיד שאין לי בעיה עם זה'. הרב שאל את המוכר הראשון אם זה נכון, ענה 'כן זה נכון. ואם עשיתי לא בסדר - אני מוכן ברגע זה לפרק את הכל'. אמר לו הרב 'ספק הדין הוא שמותר לך למכור גם בלי אישור שלו, ועשית לו טובה ששאלת אותו'. אבל אותו מוכר אמר לרב שאינו מוכן להמשיך למכור, אלא נותן הכל למוכר השני, כולל את ההרווחים שצבר עד כה. 'אני לא רוצה שיהודי ישנא אותי, הסביר. וכך היה. הלך ונתן לו את כל הסחורות, ואחר כך נשאר קצת בחנותו בשעת הלילה. והנה דפיקות בדלת. בפתח עמד חסיד שביקש לקנות ספרים. בעודו מדבר הוציא מחברת ארבעים דף, שרשומים עליה שמות ספרי קודש, ואמר לו שאת כל זה הוא רוצה לקנות. הבייתים הוציא דולרים, שם על השולחן ואמר 'תדע לך שהרב שלי הוא אחד מהאדמו"רים הגדולים, והלילה הוא חוזר לארצות הברית. הוא רוצה לפתוח ספרייה ענקית שמכילה 15 אלף ספרים. האדמו"ר התייעץ בנושא עם אחד הרבנים שבא להיפרד ממנו, ואותו רב אמר לו שהוא מכיר אדם שוויתר היום על הרבה מאוד כסף למען השלום. והאדמו"ר החליט שאת כל הספרים הוא יקנה מאותו אדם, כלומר ממך'.

הרמב"ם הלכות דעות (ה, ז) כותב: וזה לשונו "כיצד הנהגת תלמידי חכם תלמיד חכם לא יהא צועק וצווח בשעת דבורו כבהמות וחיות. ולא יגביה קולו ביותר אלא דבורו בנחת עם כל הבריות. וכשידבר בנחת יזהר שלא יתרחק עד שיראה כדברי גסי הרוח. ומקדים שלום לכל האדם כדי שתהא רוחן נוחה הימנו. וזן את כל האדם לכף זכות. מספר בשבח חבירו ולא בגנותו כלל. אוהב שלום ורודף שלום". עכ"ל

ויתור על עליית 'כל הנערים' שנה זכה לתאומים

מספר הרב אשר קובלסקי מדי שנה בשנה, ברבים מבתי הכנסת - ובזקוק העתים גם במנייני הרחוב - נרשמים רגעי מתח בליל שמחת תורה, עת נעמד הגבאי והולם בבמה ומתחיל במכירת העליות. הכל חפצים לזכות בזכויות העילאיות, חתן תורה, חתן בראשית, מפטיר, וכן הלאה. אחת העליות המבוקשות הינה עליית 'כל הנערים', אשר מסורת בידינו שהיא סגולה לזרע של קיימא, לזכות בילדים.

וכך גם היה בבית כנסת באחת מערי הצפון, כאשר בשמחת תורה תש"פ הלם הגבאי בבמה, וביקש למכור את עליית 'כל הנערים'. שניים התמודדו על העליה, ושניהם רצו בה בכל מאודם. האחד, אברך בשם ר' יוסף, נשוי מזה כמה שנים וטרם זכה לילדים, ממתין לישועה המבוששת מלבוא. רוצה הוא לרכוש את העליה המסוגלת, מי יתן ויזכה עוד השנה! ומגיד ניצב לו ר' יצחק. הוא אב לכמה בנות, אך חפץ הוא בבנים, ומה עוד שכבר שנים לא זכה לערוך שמחה. אולי 'כל הנערים' יזכה אותו! רגע לפני שהחלה המכירה, ביקש רב הקהילה לשוחח עם ר' יצחק. 'ראה נא', אמר לו בנועם, 'אין ספק שאתה רשאי להתמודד במכרז וגם לרכוש את העליה, ובעזרת השם הסגולה תעבוד ותזכה בברך זכר עוד השנה. אולם מגיד... הלא ניצב עימנו כאן ר' יוסף, אברך חמד שהוא ורעייתו מתייסרים כבר שנים בהמתנה וציפיה לזכות בזרע של קיימא. אולי תוותר לו? נכון, אתה רשאי להתמודד, וגם לזכות, וגם לעלות לתורה, וגם לזכות להתברך בסגולה. ובכל זאת... הרב סיים את דבריו, והותיר את ר' יצחק שקוע במחשבות. מצד אחד - הרב מדבר דברי טעם, לחברו אין ילדים בכלל, והוא חפץ בסגולה הנודעת, והלואי ייושע בקרוב! מצד שני - מכירת עליות היא מכרז, אין כאן עניין לוותרים. הוא חפץ בעליה, יש לו עניין בסגולה, גם הוא מצפה מאוד לזכות בבנים. תתנהל המכירה כדן וכהלכה, ומי שיוזכה יזכה. למה לוותר? ואכן, הקול הזה ניצח לבסוף. כשהמכירה החלה, התמודדו ר' יוסף ור' יצחק, זה מול זה, ראש בראש. המחיר טיפס ועלה, ולבסוף - ר' יוסף חשך הבנים החליט לפרוש מהמירוץ. 'זכה לו ר' יצחק' - הכריז הגבאי בפאתוס, 'עליית כל הנערים נמכרה לידינו ר' יצחק, זכות התורה זכות המקום וזכות הרגל יעמדו לו לישועה!'

הגבאי המשיך לעליות הבאות, אולם ר' יצחק לא נרגע. בעומק לבו חש שאולי היה צריך לוותר, אולי ראוי היה שיעניק את העליה לר' יוסף. מלחמה התחוללה בתוך לבו: מצד אחד - שני רכש את העליה כדן, התחייב לשלם סכום כסף משמעותי, העליה היא שלו והוא חפץ בה ובסגולתה. מצד שני - אולי בכל זאת... הרי ר' יוסף ממתין כל כך הרבה שנים לישועה, אולי נכון לוותר לו!! דקות ארוכות התחולל הקרב בעומק לבו, עד שהוכרע נכון. ר' יצחק פנה אל הגבאי בלאט, ולחש לו: 'את עליית כל הנערים, תן לידידי ר' יוסף'. הגבאי חשב שאינו שומע טוב, הרי עבר זמן רב מאז התמודדו השניים זה מול זה במירוץ אחר העליה המסוגלת, עד שר' יצחק ניצח והעליה היא שלו. האמנם? עכשיו הוא מוותר עליה? ואכן! ר' יצחק לא הותיר מקום לספק, ובקול אמיץ אישר: 'כן, תן לר' יוסף, שיהיה לו לסגולה. נכון, העליה היא שלי, אולם את כל אשר התחייבתי בגינה, אבל את העליה - תן לו. מוותר אני על העליה הנכספת, כדי שר' יוסף יזכה בישועתו!'. ואכן, בעת הקראת העליות הופתע ר' יוסף לשמוע את הגבאי קורא בשמו, הוא עלה לתורה בעליה אותה ביקש ובה חשק בכל לבויומה שקרה בהמשך, הוא לא יאומן. תוך שנה עמד סיפורנו למבחן, כפי שמספר לנו הרב נתנאל מור יוסף הי"ו, מעסיק הקהילה: ר' יוסף, חשך הבנים, זכה לחבוק בת כבר בראשית חודש תשרי תשפ"א. פחות משנה לאחר שעלה לעליית 'כל הנערים', זכה בתינוקת מתוקה, בזכות הסגולה כמובן. אבל זה עוד לא הכל: ר' יצחק, המוותר האצילי, ערך בליל שמחת תורה תשפ"א שחל בשבת, שלום זכר כפול - לזוג בנים תאומים שנולדו לו לפקודת השנה, בזכות הויתור כמובן!

ויתור לעשות את התונה במקום מיועד ורק הרויח מכך

מספר: הרב אשר קובלסקי מחווייך ונרגש, הסתובב לו החתן דן בשטח הפתוח שמאחורי בית חמוי לעתיד, בו מתוכננת להתקיים שמחת נישואיו בעוד 24 שעות. התקופה לא קלה, אולמות השמחה סגורים, אנשים מחפשים ונאלצים לאלתר מהרעק להרגע פתוחים ומזורים, וכך יצא שחמיו קבע שמחת נישואיו תיערך בשטח פתוח - בחצר ענקית שמאחורי הבניין בו הוא מתגורר. עתה הגיע החתן לסיור בשטח, ערב לפני החתונה שנודעה להתקיים מחר בשעה טובה ומצולחת. הוא מסתובב במקום, בוחן את הרחבה המיועדת לגברים, את רחבת הנשים, כאן תעמוד בימת התזמורת, כאן יועמד שולחן הכבוד, ובפינה ההיא יתמקם הקיטרינג. מחר בבוקר יגיע צוות מיומן, ינחית בשטח כסאות ושולחנות, כלים וולילות, ותאורה והצללה, והמקום יהפוך לאולם 'מפואר' - עד כמה שניתן. בעיני רוחו ראה את שמחת נישואיו מתקיימת במקום, ולבו נרגש... 'הלו, הלו!' - שמע לפתע קול עצבני מאחוריו, 'אתה קשור לחתונה שרוצים לעשות פה מחר?' - שאל השכן העצבני ולא ציפה לתשובה, 'ידע לך שלא יקום ולא יהיה. לא תהיה פה חתונה. אני מבין שאתה חתן - אז דע לך שאני אעמוד כאן ואחסום אותך בגופי. לא תהיה פה חתונה, נקודה!'

החתן חש שלבו מיטלטל בחוזקה. הרי כמה צער עברו עליו ועל כל בני משפחת החתן והכלה, במהלך הדיונים, האפשרויות, המחשבות והרעיונות בנוגע לאופן ומיקום החתונה בתקופה טרופה זו. סוף סוף הגיעו לפיתרון הזה, הסכימו עליו, הזמינו את בעלי המקצוע, הודיעו למוזמנים, הכל סגור וברור. עכשיו לבטל, 24 שעות לפני האירוע! איך אפשר! ומה נעשה! וכיצד תיערך החתונה? ולמה השכן הזה מתעקש? והאם הוא רשאי למנוע מהם את קיום החתונה? הרי גם חמיו שותף בחצר הזו! ברגע הראשון התבלבל, ברגע השני כבר חשש שהוא הולך ונדבק בעצביו של העצבני שמולו. הוא חשב לצעוק, אפילו להתווכח. גם לחמיו יש זכויות בחצר הזו, אמנם אולי לא ראוי לערוך בה חתונה, אבל בתקופה כה טרופה אי אפשר קצת להתחשב! למה להתעקש? למה לבטל אירוע יממה לפני מועדו? איך אפשר לצאת למלחמה מול חתן בערב יום חופתו?! ואולם, ברגע הבא החליט החתן להתגבר. הוא יישוחח עם חמיו מאוחר יותר, אבל לבטח לא יתעצבן, יכעס, או יצקע על השכן הנרגז. הוא הגיב באמירה סתמית כי הוא מבין אותו ויפעל לחפש מקום אחר, ופשוט ברח מהזירה, כשעיניו מלאות דמעות. החתונה שלו, אירוע של פעם בחיים. זה יקרה! מתי? איד! איה? אולי לא יימצא מקום אחר?

את רגעי דמעותיו ניצל לפניו לאבא שבשמים, בעודו מטייל ומנסה להתאושש. ואז שמע לפתע קול תזמורת מנגנת, ורגליו הולילו אל מקום הקול. ר' יצחק דקות ארוכות, והוא מצא עצמו עומד בשערי חצר מוסד חינוכי סמוך, כשבחצר המוסד מתנהלת חתונה של ממש, אמיתית, כמו זו הצפויה לו מחר בלילה!

הוא מחפש את מנהל המקום, ומברר אם המקום פנוי. הלה עובר ביומן לחדש הבא, בטוח שהשואל מתעניין על חתונה בעוד זמן מה. החתן מתקנו על אתר: 'איני מדבר על חתונה מחר בלילה. מחר. עוד 24 שעות - אהנו בעיצומה. פנוי! המנהל לא הבין כיצד זה יתכן, אך בדק ביומנו ואישר. כן, מחר בערב האולם פנוי. 'תשמור לי אותו!' - כמעט מתחנן החתן, 'אני רק צריך לדבר ולסגור כמה פניות!' - אמר בעודו מנסה להתקשר להוריו, כשבעל האולם מציטט לעברו: 'תגיד לי, מה יש לי לשמור? נראה לך שמישהו יזמין חתונה מהיום למחר? אם אתה רוצה, תבוא ותסגור. החצר שלי עולה 400 שקל! למחרת בשעת ערב, נערכה החתונה החתן והחתן בחצר המוסד החינוכי האמור. אולי למותר לציין, כי עלות שכירות חצר המוסד היתה זולה משמעותית מעלות הכשרת המתחם שמאחורי בניין חמיו, והשמחה נערכה בו בתנאים משופרים ונוחים בהרבה, המותאמים לעריכת שמחה. ואז בשלהי החתונה, התברר הנס הגדול: באותו ערב, בסביבות השעה 6:00, התרחשה תקלת חשמל לא צפויה, מהשבייתה את מערך החשמל ברחוב בו מתגורר חמיו של החתן. כן כן, בית הכלה, הבניין והרחוב כולו, וכמובן - החצר הסמוכה שיועדה לשמש כאולם החתונה. נקל לשער מה היה קורה לו החתונה היתה נערכת באותו מתחם מאחורי ביתו של המוחותן, ללא חשמל ותאורה... כעת התברר, כי השכן המציק והווייתור לדרשותיו הלא נעימות - הצילו מחתונה חשוכה, בכל המובנים. כל המשתתפים היו המומים מהנס הגלוי שבהעברת החתונה ברגע האחרון למקום אחר, מעטים מהם ידעו את הסוד: החתונה הועברה בשל ויתור, אצילי ומתוק כל כך, לילה לפני החתונה. בלי הווייתור - החתונה היתה נערכת בחושך, רק הודות לווייתור - ליהודים היתה אורה ושמחה!

ויתור על החזנות והעליה ולאחר כמה זמן שניהם נהיו מוחתנים

מספר הרב אשר קובלסקי: הסיפור הבא התרחש באחד מבתי הכנסת הוותיקים בבני ברק. ר' משה - מתפלל ותיק בבית הכנסת וחבר הקהילה מזה שלושה עשורים, היה בטוח שהגבאי זוכר היטב ששבת זו היא שבת יארציית של אביו המנוח ז"ל. לפיכך, אפילו לא טרח להזכיר את הדבר, והיה בטוח שבהגיעו לבית הכנסת - יתפלל לפני העמוד, ואף יזכה בעליה מכובדת. אלא שבהגיעו לבית הכנסת, נדהם לראות כי לפני העמוד עומד אדם לא מוכר, אורח שאינו חלק ממתפללי בית הכנסת, העומד ומברך בקול את ברכות השחר. 'ניחא', היפך ר' משה בזכותם של הגבאי והאורח גם יחד, 'מן הסתם חשב הגבאי כי אניני רוצה להתפלל אלא מישוכן עדי' והלאה. אתן לאורח את העמוד עד סיום 'נשמת', ועד אז אמתני' - הרהר.

כשהגיע החזן לסיכומה של תפילת 'נשמת', הבחין ר' משה כי הגבאי אינו מחפש שלחן ציבור 'לישוכן עדי', והישיב מכך שהגבאי זוכר שהוא צריך לעבור לפני התיבה 'לישוכן עדי'. אלא שלהפתעתו הרבה, החזן האורח הזר המשיך בנשימה אחת: 'על כסא רם ונישא, שוכן עד מרום וקדוש שמו...'. עתה, הפכו פניו של ר' משה לחיוורות וסמיקות חליפות. הוא זעם על האורח הזר, שהעז להיכנס לבית כנסת שאינו שלו, וגם לקח ממנו את העמוד! הוא זעם גם על הגבאי שאינו אומר דבר, וכבר עמד לגשת אליו ולגעור בו על החוצפה האיומה. אלא שהוא התאזר בסבלנות, והחליט, למרות הכל, לוותר...

ויהי בעת קריאת התורה, שוב נשנה המחזה. האורח הזר נקרא לעליית שליש, את עליית רביעי רכש עוד קודם התפילה עבור אחד מידידיו, וגם כיבד את בנו בעליית חמישי... ר' משה זעם כל כך, בקושי הצליח לכבוש את כעסו. היתכן כדבר הזה? גם להגיע לבית כנסת זר, וגם להשתלט על התפילה כולה ועל העליות בבית אחת?! למרות זאת, החליט ר' משה לוותר, להבליג, לשתוק. ולו יהיה ויתורו לעילוי נשמת אביו המנוח...

בעליית ששי, 'זכרי' הגבאי וכיבד את ר' משה, ואחר כך ניגש אליו וכיבדו בתפילת מוסף - לרגל היארציית. 'אז אם הוא כן זוכר שיש לי יארציית' - הרהר ר' משה, 'מדוע לא אמר לאורח הזר שאני אמור להתפלל גם שחרית? מדוע נתן את העמוד בשחרית לאחר רוב העליות לאנשים זרים? למרות הרהורו זה, הוסיף ר' משה לשתוק באצילות וגבורת רוח. הוא ניגש לעמוד לתפילת מוסף, ולאחר התפילה הסביר לו האורח בפשטות שבבית הכנסת שלו יש חיוב קבוע, ולכן ביקש לבוא להתפלל כאן - עקב היארציית של דודתו שפטרסה ללא ילדים. ר' משה 'הכריח' את עצמו לקבל את ההתנצלות הרפה, למרות שאינה מוצדקת - הרי הוא קודם לאורח כל של קביעותו, והן בשל תוקף החיובי שלו - יארציית של אביו, לא של דודתו. בכל זאת - החליט ר' משה לוותר, להבליג, לשכוח...

ויהי לתקופת הימים, כעבור כשנתיים, הוצע לר' משה לקחת כחתן את בנו של האורח. בתו של ר' משה היתה כלילת המעלות, ואף בנו של האורח הזר שיגבין לו את העמוד - היה בחור שהכל גומרים עליו ההלל. ר' משה כלל לא דע את שמו של האורח, ורק כשנפגשו המוחתנים לעתיד, זיהו זה את זה מאותה שבת יארציית... במעמד האירוסין, ביקש גבאי בית הכנסת לשאת דברים, סיפר את הסיפור המלא ואמר: 'היתבוננתי באותה שבת באצילות נפשו של ר' משה, הרי רק יהודי כמוהו היה יכול לוותר, לשתוק ולהבליג. אם חלילה לא היה מוותר והיתה פורצת תגרה או מחלוקת - הרי לעולם השידוך הזה לא היה יוצא אל הפועל! יספור זה המופיע בספר 'בפיקודיך אשיחה', מלמד עד כמה הויתור משתלם,

יהודי יקר נכנס למרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן והתלונן בפניו שהוא סובל מרורות מהשכנים. הרב שטיינמן השיבו בנועם: "תוותר! כדאי לך לוותר! עם קצת סבלנות תראה שאתה המרויח הגדול..." (פעם נוספת, כשהשכנים הגישו את הסאה והיפקיו לו בצורה חסרת תקדים, הוא ירד שוב לביתו של הרב שטיינמן לשאול כדת מה לעשות. כשמעם הרב את דבריו הוא גילה אמפתיה מרובה, והראה שהוא אכן משתתף בצער. אך כשסיים הלה לתנות את צערו, תפס הרב את ידו בחום רב ובלבביות, ואמר לו: "ויתור ויתור! ויתור! אין גבול לויתור..."

בן איש חי והליכות עולם פ' שמיני ותזריע דיני נטילת ידים

[א] אף על פי ששיעור נטילת ידיים ברביעית (86 סמ"ק, פחות מחצי כוס) יזהר ליטול מים בשפע וכראוי שהנוטל שלא כהלכה לפעמים מברך ברכה לבטלה, אף על פי דאוכל כזית חייב בנטילת ידיים, עם כל זה ברכת ענטילת ידיים לא יברך אלא אם כן אוכל כביצה שהוא י"ח דירה"ם (ה"ע-אם אוכל חמישים גרם יברך עניי שהוא כביצה ללא הקליפה), ואם דעתו לאכול כביצה וברך ענטילת ידיים ובעת שבה לאכול לא היה לאכול כביצה אלא רק אכל כזית, אין כאן חשש ברכה לבטלה, ועם כל זה ידחוק עצמו היכא דאפשר לו לאכול כביצה בשביל הברכה:

[ב] נטילת ידיים חייבים האנשים והנשים, וכתב בספר כ"מ כ"י בפעם האחרונה של נטילת ידיים בכל יד ויד ימלא חפניו מים וכמו שאמר ר"ח אנא מלאי חפני מים ויהבו לי מלא חופנאי טיבותא, ויכוין אותה שעה מים ר"ת מלא ידנו מברכותיך, וגם יכוין מים ר"ת מעושר מתנות ידך ע"כ ומנהג יפה הוא:

[ג] יקפיד להפך ידיו בשעת נטילה כל הנוטל ואינו מהפך ידיו אנה ואנה בשעת נטילה, הרי זה קרוב לודאי שאין המים באים על כל היד

[ד] כשנוטל יקח הכלי ביד ימין וימסרנו ליד שמאל, כדי להכניע השמאל כעבד הנכנס לשרת את אדונו, ואז תשפך יד השמאל על הימין ג"פ בזה אחר זה, ותניח הכלי בארץ והימין תכחנה מאליה מעל הארץ ותשפוך ממנו על ידו שמאל ג"פ בזה אחר זה, ואחר כך ישפוף הימין ג"פ בזה אחר זה, ויחזור וישפוף השמאל גם כן ג"פ בזה אחר זה:

[ה] וכאשר יגביה ידיו עד כנגד ראשו אז תכף ומיד יברך על נטילת ידיים, כדי שלא תהיה הגבהת ידיו לבטלה, כנ"ל בזה הקדוש שאסור להגביה ידיו בריקניא, ואחר ברכת ענטילת ידיים בעוד ידיו זקופים יפשוט ידיו לקבל שפע וברכה מעשר מיני שפע:

[ו] כתב הארי"י נטילת ידיים, שיעורה כל היד שהוא חמש אצבעות והכף עצמה עד פרק הזרוע, ולאחר נטילה יגביה ידיו למעלה עד כנגד ראש, ולפחות עד כנגד שתי הפנים שבו כי גם הפנים מכלל הראש ובזמן הגבהתם תכניס המרפק לפנים ולא יצאו מרוחב מהגוף על פי הסוד:

[ז] יקפיד לברך ענטילת ידיים אחר הנטילה קודם הניגוב, ואם התחיל לאכול לא יברך, ואפילו לאחר הניגוב לא יברך אלא יטול ידיו שנית ויברך ולא נקרא ברכה שאינה צריכה אך קודם שיטול יגע בבשרו בידיו ויטמאם. לא יברך בהיותו מנגב ידיו כמנהג המון העם, שהרי אסור לעשות עסק אפילו כל דהוא בשעה שמברך:

[ח] יגב ידיו היטב קודם שיבצע שהאוכל בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא, ויש מחמירין אפילו בנוטל ידיו בבת אחת ושופך עליהם רביעית בבת אחת עם כל זה צריך גנוב קודם אכילה, ולא יגב ידיו בחלוקו דקשה לשכחה: [ט] אם עשה צרכיו ורוצה מיד לאכול, יטול ידיו לעשיית צרכיו ויברך אשר יצר, ואחר כך יגע בידיו במקומות המכוסים בגופו, ואז יטול ידיו ויברך ענטילת ידיים, אבל אי אפשר לעשות נטילה אחת לשתיים שנטילת בית הכסא צריכה ידיים, אבל אי אפשר לעשות נטילה אחת לשתיים שנטילת בית הכסא צריכה ידיים, יטול ידיו בסירוגין ג"פ ויכוין בנטילה זו אדעתא אחר זה, ואם דחוק וממהר, יטול ידיו בסירוגין ג"פ ויכוין בנטילה זו אדעתא דהכי שרוצה לאכול ויברך ענטילת ידיים והמוציא, ואחר שיאכל כזית של המוציא יברך אשר יצר [א.ה.י. כול לטול לבית הכסא ללא כפי דעת הרבה פוסקים ואז יטול ידיו לאכילה]

[ב] האוכל לטול נטילה אחת אפילו אם אחר מאכילו והוא אינו נוגע במאכל, ואסור להאכיל למי שאינו נוטל ידיו, וכן אסור ליתן לאכול למי שיועד בו שאינו מברך, על כן בעל הבית שמביא פת לבני ביתו ויועד שאין מברכין ואין עושין נטילת ידיים הרי קולר העוון תלוי בצוארו, וכן אם יבא עני לביתו לבקש לחם ויועד בו שאינו מברך ואינו נוטל ידיו, הרי זה עושה איסור ממש מצוה ויעל זה ידיו הדווים:

[יא] צריך שיהיה בכלי מים רביעית, דהיינו שבעה ועשרים דרה"ם (86 סמ"ק) מים, ואם לא היה בכלי רביעית ושפכם על ידו וחזר והביא מים והשלים, ידיו טמאות ואין לו תקנה אלא עד שינגבם ואז יחזור ויטיל עליהם מכלי שיש בו רביעית מים:

[יב] יקפיד הנוטל ידיו להיזהר שלא יפסוק הקילוח עד שיטול כל היד בבת אחת ושתכסה כל היד במים שלא ישאר אפילו מקצת ממנה שלא יתחלחל במים, ודבר זה מצוי הרבה שלפעמים שופך על היד מים רבים ועם כל זה ימצא מקום קטן ביד שלא נאחז בו המים ונשאר יבש ממש:

[יג] נטל מקצת ידו ונגבה, וחזר ונטל הנשאר בידו הרי ידו טמאה כמו שהיתה, דאין נטילה לחצאין אם אין על מקצת שנטל טופח על מנת להטפח:

[יד] מי שיש לו מכה ועליה תחבושת אין צריך להסירה בשעת נטילה, ורק יזהר ליטול ידיו מרביעית מים בבת אחת, שאל"כ המים שעל הרטיה יחזרו ויטמאו את היד [ה"ע-אם הרטיה של בד אינה על מקום המכה ממש אם יכול יוצאה ויטול ואם לו לא יברך כיון שאינה מונחת על מקום המכה אם ידו מלאה פצעים יטול רק ידו השניה ויברך], ואם באמצע השלחן הסיר הרטיה או נפלה ציטל לחזור וליטול כל היד שאין נטילה לחצאין:

[טו] אם טל ידיו וראה שיש מקום בכף ידו שלא הגיעו מי הנטילה יטול שנית ואם אין לו יותר מים לנטילה כדי שיטול פעם שנית, יזהר שלא ישפוף הידיים, שאם ישפוף יטמא כל ידיו מחמת אותו מקום שנשאר בלא מים וימתין עד שתתגב מאליה שלא ינגבה במטפחת, והרי זה יוצא ידי חובת נטילה בשעת הדחק כמאן דאמר הסבורים דסגי עד האצבעות, ויעברך ענטילת ידיים בלא שם ומלכות, ורק דאמר ומלכות [י.ה.י. כול לברך בדיעבד שאין

לו מספיק מים לכל היד]:

[א] אם נטל ידו אחת ונגע בחברתה שלא נטל אותה עדיין, או נגע בידיו אדם אחד שלא נטל ידיו, ואפילו בידיו כיוון בן יומיו בידיו הרי נטמאו ולא מהני להו נטילה אלא עד שינגבם בתחלה ויחזור ויטלם, אך לא יברך פעם שנית, ואפילו נטל שתי ידיו ולא נזהר לשפוך רביעית על כל אחת בבת אחת ושפסף יד בחברתה נטמאו ידיו, ואין לו תקנה עד שינגבם ויחזור וינטלם בלא ברכה:

[יז] יש אנשי מעשה מדקדקין שאדם אחר נוטל ידיהם, מפני שלפעמים אם לא שפך רביעית על ידו האחת אז כשיבא ליתן מים על ידו האחרת יהיה צריך להשפיל ידו, ואז חוזרין המים שחוץ לפרק ומטמאין את היד [ה"ע-כיום שנוטלים רביעית אין צריך לחוש ובפרט שנוטלים ג"פ], ועוד חוששין שמא בתנית הכלי מיד ליד נוגעת היד שנטול ביד שלא נטל ותטמא, ועוד חוששין מחמת חלחול מים שנגעו ביד שנטולה ונטמא אחר כך את הנטולה כשאוחרות באוון הכלי, על כן מי שמכרח ליטול בעצמו ישים לבו להשימר בכל אותם החששות שלא ישגה בהם ובחששה האחרונה שהיא בעבור לחלוח הכלי יזהר לאחוז פעם השנית במקום חדש, ואם אי אפשר לו בכך יש לסמוך על המקילין שאומרים המים שבאוון הכלי או בדופני הכלי אין מטמאין בנגיעת יד שאינה נטולה:

[יח] מי שהיה במדבר או במקום סכנה ואין לו מים, צריך לכוון ידיו במפה כדי לאכול פת, ואם ימצא מים בודאי עד כדי הילוך שעה ורבע ימתין ולא יאכל עד שיגיע למקום המים, ואם אין מים לפניו כלל אך יש לאחוריו אם הוא שיעור מהלך רבע שעה יטרח ויחזור לאחוריו ויטול ידיו כדי לאכול, ואם הוא יותר מרבע שעה אינו מחוייב לחזור בעבור זה, והא דאמרין בשיעור רבע שעה חוזר היינו בהיכא דליכא פחד וחשש סכנה, אבל בפחד וחשש סכנה או שהוא הולך עם השירה ואין ממתניין לו, בכל זה יכרח ידיו במפה ויאכל הפת:

[יט] קודם שיטול ידיו כדי לאכול פת, יזהר לומר לשם ייחוד קודשא בריך ושכינתיה וכו' הריני בא לקיים מצוות עשה דברנן לטול ידי ולשפוף היטב קודם סעודה, כדי לעשות נחת רוח ליוצרי ולעשות רצון בוראי לתקן שורש מצוה זו במקום עליון, ויהרמ"י אחד ואחד שתהיה חשובה ומקובלת ורצויה לפניך מצוה זו של נטילת ידים והשפוף קודם סעודה, כאלו כונתו בכל הכוונות הראויות לכיון, ובזכות מצות הברכה אשר נברך על נטילת ידיים קודם סעודה, יהיה עתה עת רצון לפניך וימשך מן אור אין סוף שפע מוחין ואורות גדולים לשנים עשר פרצופים הרמוזים בעשר ספירות הכוללים הרעוץ בעשר אצבעות הידים, ומשום נקבל שפע עשרה ברכות ככתוב ויתן לך האלהים (להמשיך מא"ס מוחין ושפע) מטל השמים (חכמה) ומשמני הארץ (בינה) ורוב דגן (דעת) ותרשוש (חסד) יעבדוך עמים (גבורה) וישתחוו לך לאומים (תפארת) הוי גביר (נצח) לאחריך (הוד) וישתחוו לך בני אדם (יסוד) אורוך ארור ומברכך ברוך (מלכות):

פרשת תזריע – מצורע- דיני הכלי לנטילת ידיים

[א] נטילת ידיים צריכה כלי, מפני ששכמו צריך ידים על הזאת מי חטאת ועל קידוש ידים ורגלים במקדש שהיו צריכים טהרה, כל הכלים כשרים אפילו כלי אבנים שאינם מקבלין טומאה, ובלבד שיהיו עשויים לקבל משקה, כובע לבד אפילו קשה ומעור שיכול לקבל משקה פסול לנט"י כיון שאינו כלי גמור, וגם אינו עשוי לקבל משקה, ובשעת הדחק שלא ימצא כלי אחר התיר מרן ז"ל ליטול בו אך לא יברך על נטילת ידיים, וטוב שיכרוך ידיו במפה בשעת אכילה אחר שיטול בכלים אלו

[ב] גלס כסויי הכלים כיון שאין התחלת עשייתו כדי לקבל אין נוטלין מהם, [ג] הכלים צריכים שיחזיק רביעית (86 סמ"ק וליחז"ל כ- 150 סמ"ק), ואם לאו אין ליטול ממנו אפילו שיטול ממנו שנים ושש פעמים

[ד] לא יהיה הכלי נקוב, ושני מיני נקבין הם האי נקרא מוציא משקה שאם יש מים בתוך הכלי יוצאים מהנקב, והבי נקרא כונס משקה דהיינו אם ישימו הכלי הזה בתוך המים יכנסו בו המים דרך הנקב והוא לתוך הכלי נקב הכונס משקה גדול מנקב המוציא משקה, אם ניקב בכונס משקה אפילו אם הכלי מחזיק רביעית מן הנקב ולמטה אין נוטלין ממנו, דבטל מתורת כלי, אבל אם הנקב הוא מוציא משקה אם מחזיק רביעית מן הנקב ולמטה נוטלין ממנו, ואם לאו אין נוטלין ממנו, ואם יש לו כלי אחר לא יטול בו לכתחילה [ה"ע-ניקב ממוציא משקה אפילו אם למטה בכלי שיעור רביעית כשר הכלי ומברך עניי]: [ה] אם נסדק אף על פי שאינו חל ממוציא משקה אין נוטלין ממנו משום דנסדק גרע מניקב, ואף על גב דיש חולקין, ובשעת הדחק יש לסמוך על המקילין אבל לא יברך בשם ומלכות אלא ירהרר שם ומלכות בלבד:

[ו] נקב או סדק שהמים יוצאים ממנו טיפה אחר טיפה תכופים בזה אחר זה הרי בידוע שהוא שיעור כונס משקה ופסול לדברי הכל ואם אינו מוריד טיפה אחר טיפה אז יבדקנו על ידי ששישנו בתוך המים ויראה אם הוא כונס משקה או לאו: [ז] כלי שיש לו פיה בצורת צינור וגם עוד פיה רחבה וגדולה המנהג פשוט בארץ ישראל הרבגד ליטול מהצינור אך יש מחמירים לומר שאם פי הקנה גבוה מהפיה הרבגד שיטול דרך הרחב וטוב להזהר בזה היכא דאפשר כלי שדרוך להיות פה הקנה גבוה יותר, גם עושים בראש הקנה הדק כעין מרזב בולט שיוצקין ממנו בזה יש חשש אחר דיש אסורים ליטול דרך אותו העשוי כמין מרזב מפני דשם אין לו דין כלי כיון שאינו מחזיק שם משקין, ולשיטתם צריך ליטול דרך הפיה הרחבה, ואף על גב שיש חולקין וסבירא ליה דשרי ליטול בצד המרזב וכן העיד החיד"א שכן המנהג פשוט, מכל מקום ירא שמים יחוש בזה ויטול דרך פה הרחב ומיהו אין למחות ביד הנוהגים היתר ליטול דרך המרזב, אם הצינור נמוך מן הפיה הרחבה יטול מהצינור

אמרי חז"ל: כתב רמב"ם הלכות דעות פרק ג אלא ישים על לבו שיאכל וישתה כדי להברות גופו ואיבריו בלבד, לפיכך לא יאכל כל שהחיד מתאוה ככלב וחמור אלא יאכל דברים המועילים לגוף אם מרים אם מתוקים, ולא יאכל דברים הרעים לגוף אף על פי שהם מתוקים לחיך, ***מספרים כי מרן הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל אמר כי אם היה בכוחו, היה מורה לכל ארגוני קירוב הרחוקים לא למסור שום הרצאות על הוכחות הבורא וקיום המצוות, אלא רק היה מורה ללמוד תורה שעה שלימה עם כל יהודי רחוק מתורה ומצוות, ואז מיד כל המניעות והקושיות היו סרות, והיהודי היה שב לבורא עולם, כי האור שבתורה כל כך גדול, שהקב"ה הכניס את עצמו בתוך תורתנו הקדושה, וצריך רק לעסוק בה. *** מרן הרב שך: חיי נישואים זה לוותר ולוותר לוותר *** "כתבי הצדיק רבי ישראל מסלנט" כתוב: "ועל ידי מידת הסבלנות, משיג האדם רצונו יותר ויותר, מעל ידי כל תקיפות שחש. ודרך כלא להיות נוח לבריות ושלא להרבות שיחה עם כל אדם, אף להקדים שלום ולהשיב בנחת לכל אדם". *** מנבא בְּסֵפֶר הַשְּׁלִיחִי הַקָּדוֹשׁ (דף רמב): מְחַלְקֵת אֶשְׁתֵּי דוֹחָה מִלֵּא פְּרָסוֹת... ***! הנוהר מלשקר יתקיימו כל ברכותיו, דכמו שהוא נזהר שלא ישקר – גם מן השמים שומרים שכל מה שיאמר יהיה אמת, ויתקיים. (ארחות יוסף)(מתוך הספר 'רבי חיים')

שאלה: האם מותר להרעيب תרנגולות כדי שיטילו שוב ביצים ולהטיל ביצים בכמויות נכבדות, הנקראת "נשירת הנוצות". ומדוע? שיטה זו מגלה כי אם יעצרו את תניית המזון למשך 10 ימים לתרנגולות הזקנה שהפסיקה להטיל ביצים, ויתנו לה רק מים, יקרה דבר מעניין: הנוצות שעל גופה נושרות לחלוטין ותחתיהן יצמחו נוצות חדשות, ואז מיד מקבלת התרנגולת הזקנה כוחות חדשים כבצעירותה וחוזרת היא להיות להטיל ביצים כאילו נולדה מחדש. כך נהנים בעלי הכוללים מייצור רב וכפול של ביצים, אלא, שהרעבת התרנגולות למשך זמן של עשרה ימים גורמת להם צער רב והם נעשות חלשות, ואף ישנן כאלה שלא שורדות ומותות. כעת, שאלתם היא האם מותר להם לעשות כדבר הזה?

תשובה: מרן הרב וואזנר ענה להם ואמר: "ידעו לכם, כי כל דבר שיש בו צורך הכרחי לאדם הינו מותר ואין בו צער בעלי חיים, כמו לשחוט הבשר על מנת לאכול, להעמיס משא על החמור וכדומה. אלא, שאם מדובר בצער כזה שיש בו אכזריות לבהמה, כמו במקרה הזה - אסור לחלוטין! ומדוע?... מפני שכתב הרמב"ם: "אין האכזריות והעזות מצויה אלא בעכו"ם עובדי עבודה זרה, אבל עם ישראל, זרעו של אברהם אבינו, אשר השפיע עליהם ה' את התורה, רחמינו הם" ועל הכל, ועל כן ציוונו ה' לרחם על בריותיו."

שאלה: האם רשאי לתבוע פיצויים על מין דין תורה כשעבד ללא תלוש משכורת ["בשחור"] **תשובה:** עיין בספר של הרב ניסים קרליץ זצוק"ל בספרו חוט השני שפסק שפיצויים חייב לשלם מדין מנהג

ללמוד תורה במסירות נפש

"זאת התורה אדם כי ימות באהל"

אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה
שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהלי'

כּוֹתֵב הַרְמֵ"ס ה'ל', תלמוד תורה ס"ו מ' שֵׁשָׁנָא לְבוֹ לְקַיִם מִצְוָה זוֹ בְּרָאִי וּלְהִיּוֹת מִכְתָּר בְּכֶתֶר תּוֹרָה. לֹא יִשִּׁיר וְעִתּוֹ לְדָבָרִים אַחֲרֵיהֶם. וְלֹא יִשִּׁיעַ לְבוֹ שִׁיקָהָ תּוֹרָה עִם הַעֲשֵׂר וְהַכּוֹפֵד אַחֲתָה. (מְשִׁנֵּה אֲבוֹת יו"ד) כִּדָּה הִיא דְרָךְהָ שֶׁל תּוֹרָה. פֶּת מִלְחָת אֲתָלֵךְ וּמִיִּם בְּמִשְׁוֹרָה תִּשְׁתָּרֵךְ וְעַל הַאֲרָץ תִּישָׁן וְחַיִּי צֶרֶחַ תִּחְתֶּה וּבִתְרוּהָ אֲתָה עֲמִלִי. וְלֹא עֲלִיד דְּבָר לִגְמֹר וְלֹא אֲתָה צֶר חוֹרִין לִבְטֹל מִמֶּנָּה. וְאִם הַרְבִּיתַּ תּוֹרָה הַרְבִּיתַּ שְׂכָר. וְהִשְׁכָּר לְפִי הַצֶּעֶר: בְּסַעֲיָ ט' כּוֹתֵב הַרְמֵי"ס: דְּבָרֵי תּוֹרָה אֵינִם נִמְצְאִים בְּגִשִּׁי הַרוּחַ אֲלֵא בְּדָבָא וּשְׁפַל רוּחַ שְׁמֵתֵאֲבָק בְּעֶפֶר רִגְלֵי הַחֲכָמִים וּמִסִּיר הַתְּאֻוֹת וְתַעֲנוּגֵי הָזְמָן מִלְּבוֹ וְעוֹשֵׁה מִלֵּאחַר בְּכָל יוֹם מַעֲט כְּדִי חֲתִיִּי אִם לֹא הִיָּה לוֹ מֵה יֹאכֵל וְשָׂאֵר יוֹמוֹ וְלִילוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה:

ובסעיף יב כותב הרמב"ם אין דברי תורה מתקיימין במי שפירפה עצמו עליהן. ולא באפו שלומדיו מתוך עיון ומתוך אכילה ושתיה. אלא במי שפמיט עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא יתן שנה לעיניו ולקפציו ותנוגים. אמרו חכמים דרך רמז (בסודרי יא-יד) זאת התורה אדם כי נמות באהל' אין התורה מתקיימת אלא במי שפמיט עצמו באהלי החכמים. אמרו חכמים ברית כרותה שכל הנגע בתורתו בבית המדרש לא במהרה הוא משפח. וכל הנגע בתלמודו בצנעה מהפכים שצאמר (משלי יא-ב) יצאת צנועים חכמה. וכל המשמיע קולו בשעת תלמודו תלמודו מתקיים בידו. אבל חסורא בלחש במהרה הוא שוכח:

ראש ישיבה דיבר ואמר שהיום אין "גדולים" כיון שאין מידות מתוקנות שמע את זה מרן הרב אלישיב ואמר שהסיבה אינה משום כך אלא שלא מנצלין את הזמן כל דקה כל שניה ללימוד תורה

הָרַב בַּעַל שֵׁם טוֹב (הוֹבֵא בְּדָגַל מִנְחָה אֶפְרַיִם פָּרָשֶׁת בִּשְׁלַח ד"ה אוֹ
לֵאמֹר וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה) פָּרַשׁ אֶת מַאֲמָרָם ז"ל בְּנִדְרִים (פֶּא). אָמַר רַב
וְהוּדָה אָמַר רַב שֶׁחֹרֵב שֶׁלֹּא מִשּׁוּם בְּרָכּוֹ בַּתּוֹרָה הִתְחַל וְכָל מִדּוּעַ
עוֹנֵשׁ כֹּזֵה חֲמוּר מֵשׁוּם שֶׁלֹּא בִּרְכוּ בְּתוֹרַת שִׁיבְרָה בְּיָדָהּ לֵךְ כִּף
יִהְיֶהוּ וְיִתְחַבְּרֵי גִלּוֹת וכו'. אֲלָא שֶׁלֹּא בִּרְכוּ בְּרָכַת 'וְהַעֲרַב נָא' שֶׁהִיא
הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּבִרְכּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי צִוִּיָּה לְהַתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ
שֶׁנִּזְכֶּה לְהִרְגִּישׁ אֶת הַמִּתְקִיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זֹכֵק לִכְךָ
מִתּוֹק הַחֶפֶץ לֹל לִמֹר, כִּמְאֻמָּרָם ז"ל (תַּעֲצִיָּה ז.). זֶכֶה סֵם חֲיִים,
לֹא זֶכֶה סֵמָא דְמוֹתָא. וְכֵן הוּא בְּהִרָה הַקְדוּשׁ (ח"ג רַכֵּט)
שֶׁהַעוֹסֵמִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמֹה זֹכִים לְמִנִּים מְתוּקִים, בְּגוּד לְאַחֲרִים
שְׂטוּעִים אֶת הַמִּים הַמְרִים.

וְכִי־יֵצֵא בָּהּ כֶּתֶב הַמֶּחֱרָ"ל לָבֵא, וְדִבְכֶנָּה אִמְרוּ בְּגִמְרָא שֶׁלֹּא בָּרוּךְ הַתּוֹרָה "תַּחֲלִיחַ" שִׁיתָנוּ וּבָרְכוּ בִּרְכָה אֲחוּרָה, אֲבָל בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבָּה נֶאֱמָר "אֲשֶׁר בָּרוּךְ בָּנוּ" בִּרְכָה הַמְסֻמָּלֶת אֶת הַעֲרֵף הַגָּדוֹל שֶׁכִּינוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל דִּי הַתּוֹרָה הַבְּדִילָנוּ מִן הָעַמִּים, מֵהֶם וּמִכָּל הַמּוֹנִים, וְרֵאשִׁית סִגְלָתוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל הוּא עַל דִּי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְלֹא שֶׁמּוּחַ עַל שִׁכּוֹן לְהַבְחֵר עַל דָּו וְיִתְבָּרַךְ לְהִיָּת עַם הַמִּיחֵד שֶׁזָּכָה לְתוֹרַת הַקְדוּשָׁה.

מסופר (אגרת לבן תורה) עד כמה היה שקוע בלמוד מרן הרב עובדיה זצ"ל בצעירותו, כאשר היה בן 13 שנה, באחד הצעירים היתה הפגזה קשה, ויושלים היתה בעלת מחסלת. מרן זצ"ל עלה ל"שטבל" ששכונתו בית ישראל, כשנר בידו, והיה לומד. תלמידי הישיבה במקום הביטו מהרחוב וראו נר דלוק בבית הכנסת, וחששו ממבנים, והזעיקו את רב השכונה הנאון גדול רבי שמשון מטפליק, שהיה און פורס, והוא עלה לבית הכנסת, וכאשר ראה את הנער רכון על סולם, נגע ברח בכתפו, כדי שלא יבהל, ואמר לו שלא עת עתה ללמד, מחשש הפגזות האויב. וילקחו בידו לביתו. ובאותה עתה אביו של מרן ואחיו חפשו אותו לאחר ששנים מהבית, והיתה התרועעות ברחובות בית ישראל פעם למוצאו. וכאשר היה מטפליק נראה יחד עם הנער הצעיר, כעס אביו ובקש להוכיחו: על פניו בעת כזו, ואמר לו הנאון זצ"ל, לא תגע בנר ולא תכעס עליו, כי הוא צדק לצאת גדול בישראל. וזאת נראה מגדל התשוקה שלו ללמוד.

כמה מגדולי רבני ישראל, לא זכו לחכמתם הגדולה, אלא בשביל

שקידתם בתורה, לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, ולא הסירו
אחד המיוחד מגדולי ישראל היה הגאון הנצי"ב, רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל
מחבר הספר "העמק שאלה" ושו"ת 'משבי דבר' ועוד), אשר
נשמע נודע בשערים המצוינים בהלכה. אמר עליו הרה"ג רבי
ברוך הלוי אפשטיין מחבר ספר 'תורה תמימה', ששישירותיו
מלידתו היו בערך ממוצעים, ובכל אופן, לא מצוינים, אך הודות
לשקידתו הנפלאה, אשר לא יאומן ולא יסופר על שקידתו
החשקו בתורה, הגיע למדרגה הרמה, במעלה הגבוהה מעל
הבהרה של העמלים בתורה. ותכונת שקידתו היתה - שכאשר
הרגיש בהמשך זמן לימודו כי קרוב שתחטפנו שינה, היה טובל
רגליו במים קרים, למען תפוג ממנו הנטייה לשינה, ועוד
מעשים נפלאים כאלה. ועל כן יאמר מפי חכמי וגאוני דורו
מימי חורפו, כי סוגלת התורה אשר רכש אליו, לא רכש בקניין
הלימוד הרגיל אצל סתם לומדים, אלא על ידי מערכת מלחמה
אשר הציב למענה בחירוף נפש. נפתולי אלוקים נפתל עמה עד
שבש אותה והכריעה תחתיו, ולכד אותה לקניין עולם, לבל
מוט לעולם.

הוּדִי מֵהָעִיר 'בֵּיתֵר עֲלִית' מִסְפָּר עַל חֲבִירו שְׁמַבּוּ הַכֹּלְכָלִי הִיא רְחוֹק, וְהוּא כִנְסָה פִּנְיָמָה אֶל הַקּוֹדֵשׁ אֶל מֶרֶץ הַגֵּר"ח קֵינִיבֶסְקִי וְצ"ל עַל מִנֵּת לִקְבֵּל עֲצָה וְתוֹשִׁיעָה: "כְּבוֹד הָרֵב", תִּינָה אֶת צַעְרוֹ , נִכְיָתִי לִהְיוֹת אַבְרָךְ הַלּוּמֵד בְּכוֹלֵל כָּל הַיּוֹם עִם מִלְגָּה צְנוּעָה בְּנוֹסֵף אֶת הַעֲבוּדָה שֶׁל אֲשֵׁתִי. אֲלֵא, שִׁישׁ לִי חוֹבוֹת כִּכֵּר זָמַן , וְלִכֵּן חֲשַׁבְתִּי לְצִאת לַעֲבוֹד חֲצִי יוֹם עַל מִנֵּת לִכְסוֹת אֶת הַחֲבוּבוֹת, לְכָל הַפְּחוֹת . "רִבִּי חֵיִים הָרִים אֶת עֵינָיו הַקְּדוּשׁוֹת , וְאָמַר לוֹ: "אֵל תַּעֲזוֹב אֶת הַכוֹלֵל , אֲלֵא, קֵבֵל עַל עֲצֻמֶּךָ חוֹבוֹת בְּלִימוּד –וְחוֹבוֹת הַלִּימוּד יוֹרִידוּ לָךְ אֶת חוֹבוֹת הַמִּמּוֹן". הָרֵב הַסִּבִּיר לוֹ אֶת דְּבָרֵי הַמִּשְׁנָה: "רִבִּי נַחוּמָא בֶן הַקָּנָה אוֹמֵר: כָּל הַמִּקְבֵּל עָלָיו עוֹל תוֹרָה - מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ עוֹל מַלְכוּת וְכוּל דָּרָךְ . וְכֵל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תוֹרָה - נוֹתֵנִים עָלָיו עוֹל מַלְכוּת וְכוּל דָּרָךְ אֲרִיץ". עַל כָּל אִדָּם נִגְזַר כְּמָה עוֹל וְקוֹשִׁי יִהְיֶה לוֹ, אִם אָךְ הוּא יִקַּח זֶאת לַתּוֹרָה, יַעֲבִירוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַקּוֹשִׁי וְהָעוֹל הַגִּשְׁמִי שֶׁנִּגְזַר עָלָיו בַּחַיִּים. הָאֲבָרָךְ הַקָּשִׁיב לִמְרֹן רִבִּי חֵיִים קֵינִיבֶסְקִי וְצ"ל, וְהִפְלֵא אִכֵּן הַתִּרְחָשׁ לְמוֹל עֵינָיו. הוּא עָשָׂה לַעֲצוֹם 'חוֹבוֹת' , לְבִלְימוּד, וְהַתְחַיֵּיב לְלִימוּדִים מְסוּיִימִים שֶׁלֹּא נִהַג עַד כֹּה, וְתוֹךְ מִן קֶצֶר רָאָה יִשׁוּעוֹת מַעַל הַטֵּבַע וְהַחֲזִיר אֶת כָּל חוֹבוֹתָיו. אִדָּם חוֹבֵשׁ שֶׁאֵין זִינְיָה אֶת הַלִּימוּד לְטוֹבוֹת הַפְּרִנְסָה, הוּא יִסְתַּדֵּר וְתוֹרָה , וְאֵת הַמִּכָּה לְחֻלוּטִין - הָעֵמֶל שֶׁל הַלִּימוּד, מִסִּיר מֵעָלָיו טְרָדוֹת וְעוֹל אַחֵר שֶׁהִיא צָרִיךְ לְבוֹא עָלָיו .

ישנו יהודי בן תורה המתגורר בבני ברק, ולמרבית הצער, יש לו חובות בסך של 22,000 ₪ יום אחד, הוא הגריש שבאו מים עד נפשו. ניגשה אליו אשתו ואמרה לו: "אולי תקצץ קצת מהכולל שכבר, תיקח עבודה צדדית, תשים בצד, וככה לאט לאט נוכל לשלם את החובות." האברך חשב ואמר לה: "את צודקת, אני אהיה להולך ללמוד עוד חצי שעה בשביל החזרת החובות!" לא, לא, לא, ניסתה להסביר את עצמה, "התכוונתי להיפך, שתוריד חצי שעה, ותעבוד בדבר צדדי שיכניס כמה שקלים וסופים." האברך עשה בדיוק להיפך, הוא הוסיף חצי שעה, האותה למד בהתמדה. חלפו כמה ימים, והתלפון בבית האברך נכנס לצל. על הקו יהודי שהוא לא מכיר, הטוען שהוא חייב לו כסף. הוא לא זוכר שהוא הלווה פעם ליהודי הזה, אבל אם הוא טוען שהוא חייב לו כסף מ'הוא שיחלוק. 'הוא הגיע לקחת את הכסף, ולהפתעתו הוא מגלה בתוך המטעפה ש'החוב' של אותו אדם הינו לא פחות ולא יותר 22,000 ₪ במזומן". לפני כמה ימים, הסביר לו אותו יהודי, "עברתי ברחוב ושאלתי אותך הינך מכיר דירה פנויה העומדת למכירה, ואתה כיוונת אותי לדירה מסוימת שעמדה למכירה. הלכתי לברר באותה דירה ובכשתי למשא ומתן, ולפני כמה ימים רכשתי את הדירה, ואני מרגיש שכהכרת הטוב עליי להביא לך סכום קטן של תיווך." האברך נדהם לראות כי תוך כמה ימים שקיבל את החזיקה של החצי שעה, זכה לראות כיצד ה' מסיר ממנו את עול הדרך ארץ.

רואים כיצד מתקיים הפסוק במשלי פרק כא פסוק א 'לב מלך ושרים ביד השם' טראמפ אוהב ישראל הגדול פתאום חתם על הסכם רע לישראל כיון שפעו בלומדי התורה שהם בבת עיני הקב"ה הפך את ליבו של טראמפ לחתום הסכם רע כזה, כל העולם כוחו מלומדי התורה הם המגינים האמיתיים על עם ישראל והעולם וחבל שלא מבינים זאת ובמקום זאת נלחמים במי שמגו על העולם ועל עם ישראל לפי התורה הקדושה

העלון מוקדש להצלחת להצלחת משפחת
יהורם בן טיטה חדד ובי"ב: שה' יתברך
יצלחם במאד מאד ויתקיים בהם
הפסוקים והסירותי מחלה מקרבך, אני ה'
רופאך והסירה ה' ממך כל חולי, וכל אשר
עשה יצלח. זמלא ה' כל משאליך

[illegible]